

CIJENA lista: U pretplati za štava god. K 26.—, za polugodište K 18.—, tromjesečno K 9.—, mjesечно K 3-00, u maloprodaji 12 št. pojedini broj. **OGLASI** primaju se u upravi lista trg. Cesta 1

HRVATSKI LIST (22-23) u nakladnoj tiskari J. S. KRMPOTIĆ u Pulji. trg. Cesta 1. Uredništvo: Štitsanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik J. ŠIP. HAIN u Pulji. — Rubriki se ne vraćaju. Ček. rač. aus. post. št. 26.766.

Izlazi svaki dan u 9 sati ujutro.

Godina IV.

U Pulji, nedjelja 5. svibnja 1918.

Broj 1010

Kako se kod nas vlada?

K. Havliček, osnivač češke žurnalistike, navadja protiv stanovitoj društvenoj klasi i njezinim pripadnicima dva lijeka: Ništa im ne vjerovati i ništa im ne davati. Za našu sadašnju vladu a i za svaku vladu, koja će vladati po starom izglodanom već, ali za Nijemce najprikladnijem sistemu, vrijede oba lijeka. Onaj prvi svakako najviše. Ništa im ne vjerovati! Toliko puta su Jugoslaveni a još više recimo Rusini bili od austrijske vlade upravo djetinjski izigrani, tako da je najveća baš ludost i politički grijeh vjerovati u iskrenost namjera austrijske vlade, u koliko se tiče nenjemačkih narodnosti u Austriji.

Medjutim zastupnici dvaju slavenskih plemena na sjeveru, Poljaka i Rusina, kao da su stvoreni da izmjenično potpomažu sve vladine načerte. Poljaci zastupnici, većinom poljako plemstvo, koje nema ni smisla a ni iskrene volje za narodne potrebe, prisilili su, nije tomu davno, borbu vladu na život i smrt. Ali njihova se vika brzo utišala i pri glasovanju o proračunu opazilo se, kako taj poljaki vuk u osobi naduvenog konzervativnog aristokrate, mijenja doduše dlaku ali čudi nikada. Vlada je onda trebala barem rpu papira, mirovnih ugovora, da nasiti njome gladne mase, i pri sklapanju tog mira nije se gledalo da se nepravo nagradjuje Poljake za njihove vjerne službe. Poljaci nijesu ovaj trenutak bili potrebni i mir se mogao mirno sklopiti na trošak Poljaka u korist Ukrajinaca. Rusini u Austriji slavili su slavije. Rusinski zastupnici stupali su ponovno uz austrijske ministre. Medjutim jedna je partija igre bila dovršena. Trebalo je dobiti sklonost poljskih zastupnika. Naravno nikako drukčije, nego opet na trošak Ukrajinaca i austrijskih Rusina. Ista igra. Poljaci — bolje rečeno poljski zastupnici, jer ako poljski narod misli, to mi ovdje ne znamo, ali sigurno drukčije nešto nego li njegovi zastupnici — su umjereni i zadovoljni. Puštaju, da ih sada vode za nos, kao i prije i kao što su pred par dana vodili za nos Rusine.

Mi, Jugoslaveni, hvala Bogu, nemamo na carevinskom vijeću ni plemstva ni činovništva. Naši zastupnici izšli iz širokih svojih pučanstva i možemo biti u tom pogledu mirni i zadovoljni. Politika, koju vodi ova godina dana „Jugoslavenski klub“ politika je narodna, demokratska i jugoslavenska a glavno je politika zdrava i razumna. Vlada naravno nastoji, da tu politiku razbije, sad obećanjima, sad prijetnjama, kako bi joj se posrećilo da zavadi Čehe i Jugoslavena. No, njezini pokušaji ostadoše bezuspješni, a nadajmo se, da će i ostati. Krivica, koju vlada nanese Česima bit će i naša krivica, a zastupstvo jugoslavensko i češko ostat će sjedinjeno u obrani i u napadaju.

A kao što treba, da Česi imaju suda saveznika pri napadaju sa strane vlade na češko istočno pravo stvaranjem njemačkih samostalnih okruga u „Deutschböhmen“, tako isto trebamo mi Čehe u obrani protiv napadaju sa strane Nijemaca na more, na čijim obalama mi već preko tisuću godina stanujemo, i koje je sve naše bogatstvo i naša snaga.

Vlada, koja protuzakonitom naredbom hoće da protiv volji češkog naroda i protiv češkom državnom pravu raskomada češko kraljevstvo, isto na taj način misli provesti drugi čin, za naš narod od vitalne važnosti, hoće da ustanovi još za vrijeme rata u Trstu njemačku pomorsku akademiju s njemačkim konviktom, gdje bi se imali odgajati ne samo tršćanski Nijemci, nego i Nijemci, koji nijesu nikada mora ni vidjeli, a to oni iz Beča, Gornje i Donje Austrije, Stajerske itd. Na državne troškove, dakle žuljevima i naših ljudi imaćo bi se uzdržavati i uzgajati buduće njemačke pomorce na našem i djelomično talijanskom, ali nikako njemačkom Jadranu!

U Trstu stanuje 11 hiljada Nijemaca uz 60 hiljada Slovenaca; Nijemci bi imali dobiti pomorsku akademiju, naravno za svoje stajerske mornare, a Slovenci ne. Ali isto pravo na pomorsku akademiju kao i Nijemci imaju i Česi i ostale narodnosti u Austriji. Kako se vlada u Austriji, koga se podupire i za čim se ide, najbolje je vidljivo iz tog koraka, koga namjerava poduzeti austrijska vlada. Umjetnim naseljivanjem našeg Primorja hoće da ojačaju ono svoje „pravo“ na našu zemlju i na naše more.

Pomorska akademija u Trstu nije za Nijemce nikakva potreba. Oni nijesu u Austriji mornari, niti žive pri moru. Imadu uz to bezbroj drugih škola, koje ostali narodi nemaju, te se mogu izobraziti u drugim strukama. Iz njihovog nastojanja da se probiju prema Jadranu vidi se samo njemački gospodarski i politički imperijalizam, a tu moramo mi baš po njemački uzviknuti: Halt!

Na obali Jadrana stanuju Jugoslaveni. Naš narod je uistinu pomorski narod, njegovi su sinovi preploviili sva mora, služili u svim službama, obavljajući uvijek najteži, najopasniji posao, koji je uvijek bio najslabije plaćen. Prije rata imali smo dvije pomorske škole,

u Dubrovniku i u Bakru, a tek za vrijeme rata bila je ustanovljena treća u Lošinju kao paralelna zatvorene talijanske škole. Ta škola u Lošinju imade ove godine tek I. razred, buduće da je tekar lanjske godine osnovana.

A ako pripada kome u Trstu pomorska akademija, to pripada u prvom redu tamo ustaljenim Slovencima, čije je zaledje, i čiji je narod putovao po moru na tudjim parobrodima obavljajući uvijek najniže poslove (ložači) i trovao sebi zdravije i život, a sad bi mu jedino bogatstvo, jedini izvor preživljavanja htjeli da otmu ispred očiju — more, pa da onda provadaju nesmetano svoje planove germanizacije! Zemlja je naša i more je naše!

Dužnost je naša, da ai to, što je naše, zubima i noktima branimo, i da ih onako, kako oni bezobzirno i bezobrazno navaljuju, isto tako bezobzirno i bezobrazno i odbijemo!

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 4. (D. u.) Službeno se javlja: Na jugozapadu živahna bojna djelatnost. — Poglavlica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 4. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Bojne skupine prijestolonasljednika Rupprechta i njemačkog prijestolonasljednika: Topnička je djelatnost bila živahna na mnogim mjestima fronte osobito tijekom noći. U području Kemmela i na obli stranama Avre pojačala se jutros do velike žestine. Južno od Arrasa suzbili smo djelomičnu englesku navalu. — Bojna skupina Gallwitzeva: Pri Verdunom oživjela je topnička djelatnost. — Bojna skupina vojvode Albrechta: Iza uzaludnih izvidničkih nasrtaja neprijatelja na Lorenskoj fronti bila je bojna djelatnost u popodnevnim satovima neznatna. Topnički boj, koji je ponovno opet u život kod šume Parroy i zapadno od Blamonta, popustio je u prvim večernjim satovima. — Mi smo oborili 25 neprijateljskih letalica i 2 prijetna balona. Poručnik je Buckler postignuo svoju 33. a poručnik Huetner svoju 22. zračnu pobjedu. — Istok: Finska: Jugozapadna je Finska oslobođena od neprijatelja. Njemačke su čete u svezi sa finskim bataljunima napale na neprijatelja između Lahija i Tevastehuda opkoljujući ga, te su ga posve porazile u bitci, koja je trajala 5 dana, unatoč ljutog otpora i dvojnih prodornih pokušaja. Finske su mu čete zatvorile put na sjever. Sa sviju strana opkoljen položio je neprijatelj oružje po najtežim, krvavim gubitcima Zarobili smo 20.000 momaka i zaplijenili 50 topova, 200 strojnih pušaka, hiljade konja i vozila. — Ludendorff.

Berlin, 4. (D. u.) Večernji izvještaj javlja: Protunavale Francuza protiv brdu Kemmel i protiv Balleulu skršile su se uz najteže gubitke.

* Francuski izvještaj od 3. t. mj. na večer: Tijekom dana nije bilo nikakve pješadijske djelatnosti. Prilično živa djelatnost obaju topništva u predjelu sjeverno i južno od Avre. Naše baterije pucahu na neprijateljska okupljanja četa južno od Villers-Bretonneuxa i u smjeru na Castel te ih raspršile. Prilično živahna topovska paljba na desnom brijegu Moze. Inače je dan svuda mirno prošao.

* Engleski izvještaj od 3. t. mj. na večer: U mjesnom boju, koji se je prošle noći vršio južno od Villers-Bretonneuxa, djelovale su naše čete zajedno sa francuskima te dovedoše nekoliko zarobljenika. Neprijateljsko topništvo pokazivalo je danas priljepodne sjeverno od Alberta, u odsječku Beaumont-Hamel, znatnu djelatnost. Osim obostrane topovske djelatnosti na nekojim dijelovima fronte, nema ništa da se javi.

* Car otišao na frontu. Kako se javlja iz Beča, car je dne 2. t. mj. otputovao na frontu u pratnji načelnika gen. stožera baruna Arza i njemačkog vojničkog ovlaštenika generalmajora Cramona.

* 8. ratni zajam. Bečki listovi javljaju, da je kontrolna komisija za državne dugove obdržavala dne 2. t. mj. pod predsjedništvom baruna Czedika dužu sjednicu, kojoj je prisustvovao i ministar financija pl. Wimmer. Raspravljalo se je naročito o prijavama za 8. ratni zajam. Pošto nije došlo do nikakvog zaključka, sjednica će se narednih dana nastaviti.

* Pregovaranja između Engleske i Nizozemske. „Telegraaf“ javlja iz Rotterdama da su gospodarska pregovaranja između Nizozemske i Engleske sretno zaključila.

* Mirovna pregovaranja s Rumunjskom. 3. o. mj. blo je po zastupnicima Austro-Ugarske, Njemačke i Rumunjske paragrafirani dodatni gospodarski mirovni ugovor. Time su pripravljene sve pogodbe između Austro-Ugarske i Njemačke te Rumunjske, koji su u svezi sa zaključkom mira te pripravljene za potpis.

* Poraz boljševika u Finskoj. Finski glavni stan javlja: Kod Lantija prisilili su naše čete neprijatelja na kapitulaciju. Zarobili smo 12.000 momaka; zaplijenili 20 topova, 200 strojnih pušaka i 100 konja. U Savolaku uznapredovale su naše čete protiv Konvelu.

mačke i Rumunjske paragrafirani dodatni gospodarski mirovni ugovor. Time su pripravljene sve pogodbe između Austro-Ugarske i Njemačke te Rumunjske, koji su u svezi sa zaključkom mira te pripravljene za potpis.

* Poraz boljševika u Finskoj. Finski glavni stan javlja: Kod Lantija prisilili su naše čete neprijatelja na kapitulaciju. Zarobili smo 12.000 momaka; zaplijenili 20 topova, 200 strojnih pušaka i 100 konja. U Savolaku uznapredovale su naše čete protiv Konvelu.

Seidlerova strahoviada na vidiku.

Dr. von Seidler protiv „jugoslavenske“ agitaciji. — Carevinsko vijeće odgodjeno na neizvjesno vrijeme. — Riješeno austrijskih problema putem naredaba.

Proživjeli smo već mnogo toga, pokopali na stotine austrijskih vlada, prestali stogodišnje pokušaje nastižnog germaniziranja naših zemalja, prestali čemo i ovaj zadnji očajni pokušaj, koji se provadja pod diktatom Berlina, da se uništi naš narod. Seidler je u konferenciji predsjednika stranaka najvjestio riješenje jugoslavenskog pitanja u tom smislu, da će se u Hrvatsku, Slavoniju, Bosnu-Hercegovinu i Dalmaciju predati na milost i nemilost Mađarima, a slovenske pokrajine i Istru Nijemcima, jer tako traži opća pravda protiv jugoslavenske agitacije poduzet će se sve mjere, jer je to u državnom interesu. U državnom je interesu, da su Nijemci zatražili pomoć Berlina, u državnom je interesu je avenjemačka, kredencijalna politika, koja stavlja austrijsku državu pod tudjinačko štitištvo. Zato, što su Nijemci otkorenno se izjavili za veličdaju, bivaju nagradjeni, a za to, što se narod junački borio, biva i bit će progonjen. Njemačkim će činovnicima, rasijanim po našim zemljama, biti opet povjerena krvnička zadaća ubijanja naše narodne svijesti, zlostavljanja našeg naroda. Naša će vlada medjutim odgoditi parlament, da svijet ne bi saznao ništa o novim persekucijama, o novim grozotama.

To je zadnji, očajni pokušaj jedne germanske vlade, da siom nametne većini države svoju volju, zadnji pokušaj, da krivnju za neopisivo zlo, što je nanio državi germanski kurs, svađa na pojedine narode i da ove međusobno zavadi, e bi na taj način ludo zaboravili, da su građani, da trebaju kruha, da im fall svega. Igra je i suviše prozirna. Ova vlada ide i za tim, da otme slavenskom sećaku i zadnji kilogram brašna, te da ga podijeli među Nijemce, da ovaj „plemeniti“ i u državnom interesu živci narod ne bi posve propao. Radi toga se naša slavna vlada boji parlamenta, boji javnosti, boji pravdnosti, boji zakona, koje na bestidan način krši.

Ali ipak, mi se ne bojimo. Mirno i pouzdano očekujemo oluju, koja nam ne može više da naškodi. U oluji smo odrasli, za oluju smo stvoreni, u oluji jačamo. Ministar-predsjednik von Seidler, vjerni sluga berlinskih gospodara je izjavio, da se jugoslavensko pitanje nikako ne može riješiti na mirovnoj konferenciji. Jugoslavenski je klub činio sve, da se jugoslavensko pitanje riješi u okviru države i sa strane države. Ne će li ga država riješiti, bit će samo njoj na štetu: jugoslavensko će se pitanje svakako riješiti u našem smislu, u duhu pravdnosti i ravnopravnosti. Bude li se riješilo na međunarodnoj konferenciji, bit će tome jedino kriv Seidler i njegovi mameluci. On je iz jugoslavenskog pitanja sihom učinio međunarodni problem, kojega se danas više ne može mići. Jedno od ovih dviju riješenja će doći: ili će ga riješiti Austrija ili će ga riješiti drugi, ali svakako će donijeti našem narodu piodove svoje ustrajnosti, svoje svijesnosti, svoje ljubavi i svog rada. Prohujit će i ova bura preko naših glava. Mi se nijesmo bojali ozbiljnijih neprijatelja, zašto bi se bojali patuljka Seidlera i njegovih pretnja.

Beč, 3. (D. u.) Car je ministra-predsjednika ovlastio, da odgodi carevinsko vijeće i da odmah započne potrebne pregovore u svrhu, da se čim prije omogući općno djelovanje istoga. Dopisom ministra-predsjednika na obje kuće carevinskog vijeća izrečena je odgoda danom 4. svibnja.

Beč, 3. (D. u.) „Wiener Zeitung“ objavljuje obrazloženje odgode carevinskog vijeća, u kome se vli: Nalazimo se u posljednjem, odlučnom razdoblju rata. Na istoku ni prijeti nam više nikakav neprijatelj; ali na zapadu moramo, da zajedno sa Njemačkom i sa ostalim našim saveznicima prisilimo ostale naše neprijatelje, da se odreknu svojih neprijateljskih namjera. Glavni je cilj naše ogromne zadaće, pred koju je sudbina postavila nas i naše saveznike, da postignemo častan, dobar i trajan mir. Poslije tvrdih kušnja od 4 godina rata, zahtijeva ovaj cilj najviši, konačni napor snaga. U vojničkom pogledu možemo da ponosom gledamo na

postignute uspjehe, u gospodarskom pogledu postale su naravno usljed dugog trajanja ratnog stanja poteškoće uvijek veće. Sada živimo u dobi najtežih kušnja. Osjetljivo će olakoćenje nastupiti tekar onda, ako nam iz pomoćnih vrela, koja nam je na istoku otvorila moć našeg mača i pomirljivi stih naših mirovnih nastojanja, budu bez zaprijetke dolazili plodovi i ako nova žetva donose plodove jedne godine teškog rada. U sadašnje doba, koje je puno nada ali i teško, mora i Austrija staviti sve svoje sile u službu velike stvari. Mora se sve napustiti, što sprječava slobodno razvijanje ove snage i što u besplodnim trvenjima troši dio snage. Nijedan dobar državljanin neće posumnjati o istinitosti ove rečenice. Sa svim tim nije se parlamentarno djelovanje moglo usprkos svih požrtvovnih nastojanja stranaka, koje su se postavile u službu državnih interesa, dostatno prilagoditi potrebama vremena. Sve više su posljedice starih stranačkih pitanja i pojavljivanje nespunljivih želja za budućnost sprječavale upotrebljavanje bogatih državnih energija. Uovoljenje najelegantarnijih državnih nužda moglo je biti privedeno samo najgromnijim napestotima. Obzirom na ove pojave nije vlada propustila nijednog pokušaja, da u uskoj zajednici sa carevinskim vijećem dovede do promjene položaja. Htjela je, da se unutrašnja pitanja riješe putem diplomatskog obradivanja, gdje su mogla biti dovedena bliže konačnom zadovoljivom rješenju. Nastojala je, da živim dodrom sa svim strankama stvori onu atmosferu međusobnog pouzdanja, koja bi imala omogućiti, da se državnopravne opreke izluče iz tekućeg parlamentarnog rada te da se sve sile ujedine oko velikog gospodarskog programa. Zalbilo je do sada uspjeh izostao. Usprkos pojedinih početaka, koji su imali dobrih izgleda, nije narodno zastupstvo moglo, da nadje sigurne, čvrste orijentacije. Kako stvari danas stoje, ne bi nova vijećanja carevinskog vijeća donijela sa sobom nikakvog poboljšanja položaja, već bi po svoj prilici dovela do pooštrenja političkih opreka. Istodobno bi poteškoće parlamentarnog djelovanja ugrožavale ispunjenje onih gospodarskih zadaća, od rješenja kojih je sada sve ovisno. Usljed ovih prilika je na temelju carevog ovlaštenja uslijedila odgoda carevinskog vijeća. Ista se priključuje stranci u raspravljanju, koju su obje kuće autonomno zaključile, te će na svaki način biti ograničena na tako kratko vrijeme, da će biti moguće, još prije ljetne stanke omogućiti državne nužde a da se ne primijene odredbe na temelju § 14. Dok se opeta ne sastane parlament, što bi se prema vladinoj namjeri imalo čim prije dogoditi, posvetit će vlada svu svoju silu sadašnjim gospodarskim problemima, u prvome redu, pučkoj prehrani. Nastojat će, da ponudi pučanstvu one poljaksice, na koje ima pučanstvo potpuno pravo, obzirom na požrtvovno držanje. Ona će nastojati, da u svakom pogledu stvori preduvjete za uspješno ustrajanje. Istodobno će ona iz svih sila nastojati, da omogući sporazumljenje, kako bi mogla domovina — kada se parlament opeta sastane — bez zaprijetke uživati u ustavnim život. Njezin cilj je i ostaje: da slavnu, staru Austriju izvede iz burnog rata i da joj u pomirenom svijetu zadržava mjesto, na kojemu se slavno može održati i krepko razvijati kao miran, jak, vjieran branik za svoje narode i za sve svoje slojeve.

Gradac, 4. „Arbeiterwille“ piše na uvodnom mjestu: Stürghli je nirtav, neka živi Stürghli! Opet smo se povratili u Stürghkova vremena, list prikazuje zatim, kako si vlada zamišlja oktroirati Ceskoj dvostruku upravu i uspostaviti „red“ u jugoslavenskim pokrajinama, koji je navodno poremećen po jugoslavenskoj agitaciji. Za tim piše list: Austrijske su vlade hotimično popustile pristupiti ozbiljno rješenju narodnog problema u Austriji. U prvim časovima ustava, u kojem se smatralo svaku samostojnu politiku kao bunu protiv krune, pušalo se zastupnicima baš toliko slobode, da su mogli di-sati. Vlade su polag potrebe izigravale jedan narod protiv drugomu. Nasuprot Ugarskoj imalo je carevinsko vijeće uopće vezane „maršrute“. Polag shvaćanja tamošnjih vlada imao je biti parlament tek dekoracija za inozemstvo, za kojim se udobno skrivao apsolutizam. Tradicije Meternichove policijske države živjele su dalje. Samo kad je država bila u velikoj stisci, dobio je parlament veću slobodu. Možda je bilo nekada vrijeme, da su se nacionalna pitanja mogla riješiti pomoću patenata, ako je ovo rješenje odgovaralo duhu pravdnosti. Ali to se nije htjelo. Tek onda, kad je sila pritisnula na vladu, kušalo se nešto ozbiljnije rješenjem tog problema. Ali i tad se nije razumjelo, da se to ne dade provesti dosadanjim sredstvima. Slavske su se narodnosti bile odviše osvjestile, te si vlada nije napram njima mogla dozvoljavati sve ono, što si je prije. I sada huče dr. Seidler opet pokušati najprimitivnijim sredstvom... Socijalni demokratski zastupnici prosvjeduju proti namjeri vlade, da isključi parlament, te ju upozoravaju na pogibelj tog počinja. Mi se priključujemo tom prosvjedu. Radništvo hoće imati i treba parlament. Ono nema mjesta, gdje bi moglo iznijeti svoje muke i svoje pritužbe. Ono otklanja svako rješenje narodnosnih pitanja putem naredaba i traži, da se ova pitanja riješe između pojedinih naroda samih.

iz Rusije.

Stochholm, 2. (D. u.) „Aftonbladet“ javlja iz Helsingforsa: Finska se već nalazi u rukama vladinih četa. Po pokrajini se skiču još naoružani banditi. Započeo je opeta promet medju Apoom i Lübeckom. Rusi su u posljednjim sedmicama sakupljali pred finskom granicom veliki broj četa. Očekuju se važni događaji.

Ukrajina.

Beč, 2. „Zeit“ javlja iz Kijeva: Usljed trajanja velikoruske agitacije i agitacije boljševika, koja se pojavljala u sve oštrijem obliku, te imala svoje glavno sjelo u „Odboru za izbavljenje Ukrajine“ i u „Odboru za borbu protiv proturevolucije“, vidjelo se bjegunačko vojničko zapovjedništvo ponukanim, da poduzme energične korake. U noći na 27. travnja razoružale su njemačke čete takolmeno vanu „modru diviziju“, koja se očividno bila dala nahnuckati od protunjemačke agitacije. (Zaplijenjeno.) U 3 sata popodne pojavilo se njemačko vojničko odjeljenje u Radi; članovi Rade su zapustili vijećnicu. Prema saopćenju Ukrajinske brzojavne agenture javljaju iz zvanične njemačke strane, da nastup njemačkih vojnika u Radi nije bio uperen proti ukrajinskom parlamentu. Njemački su vojnici došli, da uapse nekoje osobe u svezi sa izčeznućem poznatog bankira Dobrya. (Zaplijenjeno.) Socijalno-federalistička je stranka odmah zaključila, neka pozove članove svoje stranke, da odmah istupe iz ministarskog vijeća i neka se Rada pretvori u državno vijeće time, što će pozvati u to vijeće zastupnike gradova i ladanjskih kotara, konačno neka se provedu u zemlji novi izbori za ustavodavnu skupštinu, izakako će u zemlji biti uspostavljen javni mir i poredak. — Ministar-predsjednik naredilo je generalu Grekovu, neka preuzme vodstvo ratnog ministarstva.

Kijev, 2. (D. u.) Wolffov ured javlja: U Kijevu obdržavale su se 29. travnja skupštine od nekoliko hiljada seljaka iz čitave Ukrajine, u kojima je došlo do izražaja u više ili manje oštoj formi nezadovoljstvo sa dosadanjim radom vlade. U najvažnijim je skupštinama bilo zaključeno, da se imade srušiti vlada, da se ustavodavnu skupštinu nema sazvat 12. svibnja, da se opusti i misao o socijalizaciji zemlje a general je Skorbatki bio proglašen hetmanom. Rada, koja je nastavljala svoje vijećanje, zaštićena od slabanih vojničkih odjeljenja, udala se u svoj udes, čim su ove čete zapustile svoja mjesta na prigovore, e bi se spre-dila krvoprolića. 1. svibnja prošao je u čitavoj zemlji i u Kijevu mirno, ma da u krugovima stare Rade vlada još uvijek ogorčenje radi uapšenja nekolicine njihovih članova radi sumnje, da su kompromitirani kod otinice nekog bančnog direktora. Kod stranaka lijevice opaža se danas mirnije već prosudivanje položaja.

Odgoda parlamenta.

Beč, 3. (D. u.) Na temelju carske naredbe od 2. svibnja predala je vlada predsjedništvu zastupničke kuće zakonsku osnovu o predbježnom državnom proračunu za vrijeme od 1. jula do 31. decembra, da se o njemu raspravlja. Kako u slučaju odgode carevinskog vijeća zakonske osnove, predložene kućama ne postaju ništetnima, bit će parlament u stanju da odmah, čim se sastane, riješi proračunski provizorij, još prije no što poteče rok sadašnjemu proračunu.

Političke vijesti.

Zemlja izdajica.

Pod tim karakterističnim naslovom pišu „Narodni Listy“ o položaju u Ugarskoj: Vladina kriza još uvijek nije riješena, ali to niti nije tako zanimivo, kao fakat, da socijaliste i radikalcu zajedno s Tiszovom strankom složno udaraju na četrdesetosmaše i spočitavaju im političku beznačajnost i izdajstvo. „Nepszava“ izravno besni proti Apornyju, Zichy-ovcima, Serényju i Sztećé yju, „Az Est“ označuje 60 zastupnika Wekerlove stranke za izdajice, „Világ“ je bijesan radi političkog nemoralu u Ugarskoj i kukavičluku zastupnika, koji su se kroz godine borili za sveopće izborno pravo, a sada ga izda. A „Budapesti Hirlap“ podruguje se Jászju i socijalistima, kako su se dali vući za nos. Situacija naliči dobi koalicije Košuta i Wekerla god. 1908 - 1910. Javnost se doduše boji Tisze, ali priznaje, da je u svojima načelima stalniji i pošteniji te za to nije isključeno, da će napokon opet biti pozvan na vladu. Ugarska stoji na pragu velikih socijalnih i političkih bojeva.

iz slavenskog svijeta.

Iz Slovenije. „Slovenskom Narodu“ javlja mariborski dopisnik, da se u Mariboru na njemačkim privatnim zavodima podučava i slovenski jezik. Tri zavoda već njeguju to podučavanje i ni jedan se ne može pritužiti, da ima premalo učenika. Nijemci agituju medju sobom velikim nastojanjem za posjedivanje tih tečajeva, koji traju poprečno pet do šest mjeseci. Koliko se u to vrijeme mogu da nauče, zna svatko, koji poznaje slovenski jezik. O značenju tog

posjedivanja jezičnih tečaja, bilo je već govora. Razlog, da Nijemci uče slovenski jezik, je dvoji: na jednoj strani jako dobro znadu, da bez znanja slovenskog jezika ne mogu medju Slovenima živjeti. To je svakako jedno dragocjeno priznanje. Na drugoj strani hoće Nijemci da si osiguraju za svoj naraštaj medju Slovenima još bolje pozicije, nego li dosada. Uredi, trgovine još su i do danas trebali namještanika, koji su vjisti slovenskom jeziku u govoru i pismu. Ako dosad Sloveni nijesu pili u elima ima i viših činovničkih mjesta, ima i su barem niža činovnička mjesta — jer drugi nijesu bili vjisti slovenskom jeziku toliko, koliko je treba za općenje sa slovenskim pučanstvom. Nijemci dakle idu za tim, da otmu Slovenima i ta niža činovnička mjesta pomoću absolventata slovenskih jezičnih tečajeva. — Sloveni su barem postigli to priznanje od Nijemaca, da ovi ne mogu bez znanja slovenskog jezika medju njima živjeti. No patriotizam naših narodnih protivnika stoji ovdje u latri na tako slabim nogama, da bi u slučaju, da bi bili prisiljeni, da uče naš jezik, postali isto tako neiskreni-hrvatski patrijote, kao što su danas talijanski. A to moramo mi iskoristiti. Vrjediti za njih ona „Eviva la Spagna...“ moramo nas oja i da ih prisilimo, da „Spanju“ traže kod nas. — „Slovenski Narod“ pripućuje opširan poziv Slovenima i Slovenima za sa branje prinosu za Slovensko narodno kazalište. U pozivu veli: U veliko, sudonosno doba svjetovnih događaja priključuje se padesetogodišnjica dana, kad je ceski narod položio temeljni kamen svojem Narodnom divadlu. Dne 16. svibnja 1868. to je najveći, najradosniji narodni blagdan od vremena ceskog preporedu i iza pčeset godina sjećaju ga sudionici i nova generacija sa zahvalnošću i gaćem. Pred 50 godina sabrali su Cesu nekoliko mladih za svoje kazalište i danas gledaju na nj s najvećim ponosom, ta ono im je središte i vrela ceske visoke kulture, ognjište ceske narodne svjetlosti, hram ceske razuznešenije umjetnosti. Na taj veliki jubilejni dan pohitimo i mi Sloveni u Pragu, da se poklonimo uspomeni većzaslužnih graditelja i voditelja „Narodnog divadla“ i zahvalimo ceskomu narodu za mnogokratnu i tolikokratnu pomoć, koju je uzivala slovenska kultura, osobito glazba lječkom minulih 50 godina od braće Ceha uopće, a od Narodnog divadla opetovano još posebnije. I upravo tog dana, kad će Cesu u društvu svojih slovenskih gostova slaviti veliki jubilej svoje dake i ponosa, položimo — rođjakinje i rođjaci — također Sloveni snažan temelj svojemu slovenskom Narodnom kazalištu Položimo ga, sestre i braćo, neka se za 50 godina naši potomci upravo tako vasele i ponose, kao što će se dne 16. o. m. braća i sestre ceske Slava narodna svijesna i uistinu kulturna Slovenka, neka stupi u naš krug! Svaki neka prispjeva za osnivanje u istinu umjetničkog hrama slovenske Talije prema svojim silama! Prinosi od 100 K omogućuju, da sudjeluju u kazališnom konzorciju također naši najširi krugovi. U Ljubljani je dosad samo šaćica imućnijih rođoljuba sabrala preko 300.000 K. Ali imućnijih je medju nama, po pokrajini i po cijeloj našoj domovini još dugi niz. Neka se sjeti, da gleda cijela slovenska javnost na nas, neka se sjeti, da gledaju na nas neprijatelji, koji će nas suditi po dije ima, a ne po riječima. Zato: Svi na palubu!

Šta će da rade Rusini? Praški „Narodni Listy“ donose: Od tog doba, kad je po strani počela vlada da pregovara s Poljacima, porastao je u rusinskom taboru nemir i nesigurnost. Posljednja sjednica „Narodnog ukrajinskog vijeća“ pod predsjedanjem dra. K. Levickog zaključila je veoma oštru opozicionu rezoluciju proti vladi, a organ Rusina „Dilo“ prati novu situaciju veoma turobnim proročanstvima za budućnost. Žalosne stvari događaju se u tim danima. U Beču se govori o primirju vlade s Poljacima na trošak ukrajinske republike i Rusina u Galiciji. Rusinsko područje do Buga i cijela istočna Galicija ostat će plijenom Poljaka prema načelu austro-poljskog programa. Istodobno prijeti Ukrajini aneksija Besarabije za Rumunjsku, a na koncu širi se po Kijevu njemačka ponuka, koja savjetuje na posvemašnju okupaciju ukrajinskog područja. To su stvari, koje straše „Dilo“, i koje ujedno tvrdi i rusinsko „Narodno vijeće“. Znači to posvemašnji bankrot rusinske vladine politike i rusinske vjere u austrijsku vladu, koja se već odavno ne obazire na svečano potpisane bretske mirovne ugovore, te vjere u Nijemce. A koliko je tome, što su rumunjske povorke stupale za zastavama s natpisima, koji su kazivali: „S nama je Bog i Nijemci!“ Vremena se mijenjaju. A jedina utjeha može biti Rusinima, da će Poljaci, koje danas mame i zovu, izvući u kratko vrijeme novi bankrot, te će biti upravo tako iznenadjeni i prevareni, kao što su danas Rusini. Jan slavenskom narodu, koji vjeruje i pouzdaje se u Nijemce ili Madžare!

Iz bivše ruske carevine. Pod tim naslovom donose praški „Narodni Listy“ dnevno vijesti o događajima u bivšem carstvu. Ne može se naime reći, kako će se u ošom velikom nekadašnjem državi prilike ustaliti. Danas je svakako položaj posve zamršen i nejasan. O životu u Moskvi piše spomenuti list: U izvanjskim listovima pojavljuju se sada silke iz sadašnjeg života i javnih odnošaja

Njemačka neupućenost u prilike austrijske. „Arbeiter Zeitung“ donosi: „Zaista je čudnovato, kako u njemačkoj slabo poznavaju realne snage u Austriji. U njemačkoj poznavaju samo t. zv. mjeorodavne krugove i još možda izjave njemačkih građanskih stranaka i gospodske kuće; i misli se da je već to Austrija i da je poznaju! Ali da u Austriji živi 16 milijuna Njemcemaca, to je naravna stvar, koja se mora uzeti u obzir, to su samo neprijatelji države, veleizdajnici ili neprijatelji saveza i ti već kao takovi otpadaju iz političke kombinacije. Ovo neznanje potkrepljuju još više čudnovati dopisnici, koji prikazuju prilike u Austriji sasvim nevjerovatno i onako kako to neodgovara stanju stvari.“

Njemačka ljubav. I u Tiroli su se obratili, da traže pomoći i brašna u Njemačkoj. Beč, vele, ne će da dađe, ajdemo mi u Berlin i Peštu. Ali kako daje Pešta, poznato je svima. Jedva se progovori riječ o ugarskom brašnu i ugarskoj masti, mađžarski poslanici u ugarskom saboru, počinjnu prijetiti revolucijom seljaka, koji će doći s kosama. Nije fajde, mađžarska braća su braća, ali samo do brašna, bratska ljubav preko brašna ne dopire. Ostaje dakle Berlin. Medjutim će Tiroci i odamie jedva stogod dobiti, jer Nijemci, kako vele nemaju ni sami za sebe, a kamo li za druge. — „Hamburger Nachrichten“ donosi blijesni napadaj na Cehe, te raspravlja takodjer o molbi čeških Njemaca, koji žele da budu opskrbljivani iz Njemačke. (Slajni patriotizam i pohvala za prilike u našoj državi!) Ali, kako piše bismarkovski organ, i kad bi došlo do toga, morale bi se učiniti sve shodne mjere, da bi njemačko brašno primili samo Nijemci, a nipošto Cesi! „Venkov“ k tomu pripominje: Tu su riječi okrugle, pa su zato i opasne, ako se ih okrene! Nema sumnje, da će se mnogi u Češkoj odreći njemačkog brašna — samo kad nam puste češko. A tu, vell „Venkov“, osjetili bi Nijemci, koji ta pravila postavljaju što znači „njemačko brašno je samo za Nijemce“... I mi mislimo, kad bi hrvatsko brašno bilo samo za Hrvate, češko samo za Cehe a njemačko samo za Nijemce, da uopće ne bismo slavili četirigodišnjice trajanja rata!

Samovladar Lenin. Kako javijaju pariški listovi, proglasit će Lenin pri godišnjici rođenja Karla Marxa, dne 5. o. m. j. sveopću amnestiju političkih okrivljenika u broju oko 3000. — Dugogodišnji izagnanac a sadašnji ruski samovladar odlučio se pomilovati 3000 političkih okrivljenika!

Karakteristični osjećaj milijunara. Reuterov ured raštruje iz Londona, danom 30. travnja ovu, nada sve zanimljivu i karakterističnu i ako ponešto nevjerovatnu vijest: Londonski se je vlasnik tvornice ocelovih pera i milijunar Brandauer, koji je bio u Engleskoj internovan, a sad se doskora imao vratiti opet u Njemačku, kamo je morao biti poslan, otrovao, jer je htio radje umrijeti, nego li se vratiti u Njemačku. Brandauer je ostavio dopis, u kojem jedamput za uvijek proglašuje, da strah pred smrću nije ništa proti bojazni pred povratkom u Njemačku.

Skoro u kino „Ideal-u“

Caesar, Julius Caesar!

Pri koncu tedna.

Pula, dne 4. travnja 1918.

Jedan se tedan opet odbacio na rponih mnogih ratnih tedana. Sedam smo dana proživeli, a možemo kazati, za sedam smo se dana približili k miru. Koliko puta sedam dana će trebati dok budemo čvrstom nogom stali na to mira i koliko će se još ovakvih teških tedana baciti na onu odurnu rpu — ko bi znao.

Od velikog zamašaja nije se u ovom tednu zbilo ništa. Od manje, neznatne vrednosti pak štošta. Od većeg zamašaja su stvari, koje su u izravnoj vezi s mirom, od manje, neznatne vrednosti pak sve ono ostalo.

Govoriti ćemo o stvarima manje, neznatne vrednosti, a to su: Na zapadnoj fronti, ili bolje rečeno na frontama palo je nekoliko hiljada ili stotihiljada, što mrtvih, što ranjenih, što bolesnih i sakatih ljudi. Ali to je malenkost. Jedan vlas sa glave ratnog lihvara ili kakvog modernog Džingiskana vredi više, nego li stotihiljade ljudskih života. — Nemački listovi, osobito svenemački ironično konstatuju, da su ovog tedna centralne države upisale u svoju ratnu spomenknjigu već 27. neprijatelja i to republiku Guatemalu. Za svaki mir, što se sklopi, javi se odmah novi nadomestak antanti; i to ne samo jedan, nego i po tri četiri države, naravno male i neznatne; koje ne će možda ni vojnika poslati na frontu, ali ipak hteti će da budu i one kod mirovnih pregovora zastupane. Alaj će tu biti krike i vike, kad se oko zelenog stola okupe svi ti prijatelji i neprijatelji, svi ti verni saveznici i podli izdajice, pa kad bude svaki od njih zahtevao svoje pravo. Koliko će jedan drugome spoznavati: Ti si mi potopio toliko i toliko brodova, platio si mi si poplenio našu zemlju, oteo nam dragocjene uspomene, vraćaj ili plaćaj! Kolika konfuzija!

Hoćeš, nećeš, moraš. „Slovenski Narod“ piše: Njemačka žena bit će u buduće prisiljena, da radja. Njemačka vlada je izdala zakon o proti prijenju poroda, koji ima da njemačke žene prisili, da buduće više radjaju. Ozbiljni njemački listovi se tuže, da se je njemačka vlada tako daleko zaboravila, da misli, e će s paragrafima prisiliti da bude više poroda, mjesto da poboljšanjem socijalnog položaja majke i djece omogući veću plodovitost njemačke obitelji.

Nova obustava „Juga“. „Riječ“ javlja iz Osijeku: da će sami izdavači „Juga“ obustaviti dalje izlaženje lista radi neprilika sa osječkom cenzurom. Jučerašnje „Novosi“ javljaju iz Osijeka, da je tamo cenzura zabranila pisati riječ „protunagodbjenjak“ i o nagodbenom odnošaju medju Ugarskom i Hrvatskom, te uveličavati Zrinskog i Frankopana. Državno odvjetništvo je ponudilo redakciji „Juga“ kompromis, da piše po njegovim nacrtcima, što je redakcija odbila. Stoga izdavači dragovoljno do nastupa normalnih prilika obustavljaju list. — Arhitekti Vladoje Axmann položio je — kako čitamo u „Drau“ predsjedništvo novinskog nakladnog dion. društva „Jug“ i o tom obavijestilo ravnateljsko vijeće društva. Osječki gradski zastupnik Klein izjavljuje u „Slavonische Presse“, da obzirom na prilike smatra potrebnim, da položi svoje mjesto kao član nadzornog vijeća dion. nakladnog društva „Jug“. Svakako treba da se razjasne ovi još uvijek nejasni događaji.

Novo! Rukovet ratnih i narodnih pjesama. Sklonio i uredio Juraj Kapić. Cijena s poštarinom preporučeno K 3.— Novac i naručbe: Knjižari V. Jurić, Split.

**Skoro u kino „Ideal-u“
Caesar,
Julius Caesar!**

Poruke iz uredništva.

Iz Barbana primismo dopisnicu, a da nije označen onaj, koji šalje. Dopisnik nas moli, da pripomimo nekoje stvari u našem listu, a sam nema odvažnosti, da svoje ime nama prijavi. Bezimeno se nikad ne štampa. — Marija Remeta — Pula. Knjigu „Put oko zemlje u sedam dana“ od Herberta Stranga, možete dobiti u Puli u knjižari Laginja. Pred par dana bila je izložena u izlogu. — Izravno je možete naručiti kod izdavačkog zavoda „Jug“, Zagreb, Illica 7—1., ali onda treba da priložite i nešto za poštarinu. — Ant. Ryšlavý — Kasta v. Knjigu „Vrela krv“ od Borislavava Stankovića možete naručiti kod bilo koje knjižare u Zagrebu (Breler, Hartmann) pak izravno kod „Odbrane biblioteka“ u Sarajevu. — Maks Sikošek — Pula. Posve opravdano. Zahvaljujemo! — Raškli. Ništa. Srdačna hvala! Zdravo! — M.

Mali oglasnik

Pravi naravni „Wermuth“ može se dobiti, dok znaš traže, u skladištu vina L. Krlež, ulica Diana br. 11.

Traži se naučnik za trgovinu pokućstva. Obratit se na tvrdku Fr. Garbančić u Šibanskoj ulici.

KINO CRVENOG KRIŽA
Ulica Sergija broj 34.
Današnji raspored
Sjena prošlosti
Slika iz života u 4 čina od Richard Oswalda.
Neprekidne predstave.
Ulaznica: I. pr. K 1 20; II. 60 h
Ući se može kod svake slike.
Ravnateljstvo ni pridržaje pravo promjeniti raspored.

LIKO
(raffia, trava za vezanje loze)
kupujem svaku količinu.
Penude na tvrtku
Berthold Neumann
Zagreb.

Jedini hrvatski osiguravajući zavod
„CROATIA“
osiguravajuća zadruga u Zagrebu.
Utemeljena godine 1884.
SREDISNJICA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. **Podružnice i glavna zastupstva**: OSIJEK, SARAJEVO I TRST.
Zavodska imovina K 5,167,276.64
Isplaćene odštete K 7,729,996.96
Ovaj domaći zavod prima uz povoljne uvjete slijedeće vrste osiguranja:
I. Protiv šteta od požara:
1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijalnih poduzeća).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, itd.).
3. Osiguranja poljčkih plodina (žita, sijena itd.).
II. Staklenih ploča protiv razlupanja.
III. Na ljudski život:
a) Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
b) Osiguranja miraza.
c) Osiguranja životnih renta.
Podupirajte našu Družbu!

izigrani, ne znadu, što bi učinili. Ko bi znao, kako će još dugo trajati, dok se Slaveni u monarhiji ne osveste. Mi se možemo radovati, da su Rusini ovog puta izigrani, ko što su bili Poljaci pri sklapanju ugovora u Brestu Litovskom, i ko što smo im to onda od srca željeli i radovali se, da su tako nezahvalno naplaćeni za svoju neslavensku politiku, ali moramo istodobno plakati, da smo tako nesretni. Mi smo ovog tedna proživeli i ako ne proslavili dva blagdana: 30. travnja i 1. svibnja. Prvi je dan ovde bio isključivo naš. Niko se ni setio nije, da ima taj dan za nas veliko značenje. Zato su brižno sve pripravili za drugi dan — 1. maj. Mašingeveri, kanoni, puške — sve je čekalo na svom mestu. Osvetlalo se i naoštrio bajonete i razdelilo naboje i ostalu zahtu. Zelezni se gorostas bojao da ne bi mlitavi, polumrtvi, pouugušeni sapeli lav možda otrsao konopima, kojima ga sapeše i da ne bi možda od njegove prevelike muke i nervozne, poslušne šutnje, popucali nesprenim kakvim kretom konopi. Nečista savesti!
Hrvatski List“ menjao je ovog tedna triput boju. Bio je zelen, rekoše nam, da smo od zelene bande, zatim bio je ružičasto crven, rekoše nam, da propagujemo socijalističko-bojševičke ideje, a kad nam je nestalo i zelenog i ružičastog papira, bili smo primorani, da se utečemo o pomoć ka „Gazzettinu“. Onde smo dobili i nam iz milosrdja ustupili nešto papira uz cenu, koju su platili oni, ali za nas već ogromnu. U našem uredništvu nije bilo ovog tedna ni brata engleskog kralja ni predjednika revolucionarne organizacije, što sa zadovoljstvom konstantujemo.
Inače situacija nepromenjena, završamo naš izveštaj službenim, dosadnim stilom.
Zvane iz Takale.

PO
CJENA
za štavu
za polu
tromjes
sećao K
daj 16
OGLAŠ
upravi
...
H
vog ku
von Se
govih
zaokret
znajem
stvari
odavno
Naši d
vog c
pandže
tičke k
iskren
virtuoz
iskren
...
R
strov
kosta
kad se
Za to
zastup
da pol
za to
još Ni
bezgla
paniko
il. Au
obzirn
Austri
vanja
„Vih
tom tr
negoli
s pok
volji
turnuo
svojim
plošti
...
pregov
rati o
da nij
piral
vlade,
tavin
ne da
manjka
više o
nacije
samo
toga j
svijeto
samov
da se
strija
desilo
slavnih
modern
njesu
prorač
obiljež
jedan
svoju
stupnio
i mlita
nadi v
Nitko
ješe o
još ta
glasuju
za to
pribave
nastoj
čanstva
koji na
takodje
je sam
vanjsko
Berlina
mogu
nog je
cija A
njezino
...
Ip
će nove
će zak
relativ
predne
i pater
Seidler
ročna u
naivan,
sponovi
u — ju
Seidler